

**Освітня програма «Українська мова»
для 6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти
для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку
(авт. Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ярмола Н. А.)**

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383)

6 клас			
Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Назва змістової лінії, розділу, теми			
Мовна змістова лінія			
Вступ Мова – кошовий скарб народу	- сприйняття та обговорення тексту; - записування висловів відомих людей про українську мову; - читання, аудіювання текстів, що належать до різних типів мовлення; - відповіді на запитання; - колективне складання розповіді за малюнком з урахуванням ситуації спілкування; - створення мініпроєкту «Це цікаво знати»; - збагачення словникового	Учень/учениця: уважно слухає висловлювання, прагне зрозуміти мету, зважаючи на умови спілкування; Читає вислови відомих людей (з допомогою); обґрунтовує роль української мови в житті держави та кожного громадянина (з допомогою); користується інформаційними ресурсами (з	Збагачення словникового запасу ; уточнення вмінь виконувати практичні завдання за словесною інструкцією; створення психологічно позитивної атмосфери, комфортних умов взаємодії; розвиток сприймання, мислення, пам'яті на основі запропонованої ситуації спілкування.

	запасу.	допомогою); розуміє необхідність володіння українською мовою кожним громадянином України; відповідає на запитання за змістом прочитаного та прослуханого; намагається формулювати запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення з допомогою учителя; розпізнає синоніми, антоніми, з допомогою використовує їх у мовленні; усвідомлює красу та цінність української	
--	---------	--	--

		мови.	
Повторення Повторення вивченого про	- бесіда; - розбір слів за будовою;	Учень/учениця: з допомогою вчителя визначає значущі	Розвиток пізнавальних здібностей; збагачення мовлення

будову слова. Речення. Головні та другорядні члени речення. Види речень за метою висловлювання.	- дидактичні ігри; - графічний запис речення; - поширення речень другорядними членами; - підкреслення членів речення; - складання речень, різних за метою висловлювання; - доповнення речень за поданим початком; Відповіді на запитання до тексту; - індивідуальна робота; - групова робота; - збагачення словникового запасу.	частини слова, наводить приклади; з допомогою вчителя розрізняє головні та другорядні члени речення (без вживання термінології, практично); розрізняє речення за метою висловлювання, наводить приклади з допомогою вчителя; розставляє правильно розділові знаки в простому реченні згідно з вивченими правилами (за зразком та з допомогою); дотримується правил правопису різних за метою висловлювання речень під керівництвом учителя; вчиться	спільнокореневими словами, різними за метою висловлювання реченнями; сприяння активізації власної творчості; правильне сприймання, аналіз, синтез, порівняння та класифікування частин слова.
--	---	---	--

		інтонувати різні за метою висловлювання речення (наслідує вчителя); складає різні за метою висловлювання речення на задану тему (з допомогою вчителя).	
--	--	--	--

Лексикологія Групи слів за значенням: антоніми, синоніми. Добір синонімів, антонімів до певної тематичної групи	– пояснення лексичного значення слова; - пошук інформації в Інтернеті; - робота в парах, групах; - сприймання медіатексту на слух; - добір заголовка до тексту; - створення пазлу «Антоніми»; - робота з деформованим текстом (заміна повторюваних слів синонімами); - доповнення речень словами з урахуванням контексту; - опис ілюстрацій; - інтерактивні вправи; - ігри зі словами (вікторини; добирання синонімів,	Учень/учениця: прагне зрозуміти і пояснити лексичне значення слів (з допомогою); намагається пояснити значення відомих слів, наводить приклади (з допомогою); з допомогою добирає синоніми й антоніми до певної тематичної групи; намагається пояснити значення загальноживаних слів і правильно використовує їх у мовленні (під	Збагачення словникового запасу синонімами й антонімами; розвиток пізнавальної активності на основі роботи з синонімами й антонімами; формування віри в успіх, розуміння, що помилка – це досвід; сприяння розвитку пошуку інформації в соцмережах; виправлення недоліків мовлення.
--	--	---	---

	антонімів); - створення малюнків до визначеної групи слів; - збагачення словникового запасу.	контролем вчителя); з допомогою виправляє помилки; розуміє та з допомогою відтворює зміст почутого; з допомогою сприймає медіатекст на слух; під контролем дотримується культури мовлення; намагається з розумінням вживати в усному мовленні слова, що стосуються різних професій, з допомогою пояснює значення вжитих слів.	
--	--	--	--

Слово Будова слова Корінь, закінчення, префікс, суфікс – значущі частини слова. Розрізнення префіксів і прийменників (ознайомлення). Правопис префіксів роз-, без-, воз-, з-, с-. Вживання апострофа після префіксів.	– коментований диктант; - вибірковий диктант; - словниковий диктант; - словесні ігри; - добір спільнокореневих слів і використання їх у мовленні; - спостереження за роллю значущих частин слова (без термінології) у слові; - утворення нових слів із допомогою префіксів, суфіксів; - створення портретних характеристик відомих літературних героїв із використанням слів із префіксами та суфіксами; - аналіз слів, сприйнятих зором і на слух; - побудова речень із словами, різними за будовою; - робота з деформованим текстом; - розгадування загадок; - прослуховування аудіо	Учень/учениця: з допомогою уміє визначати корінь, закінчення, префікс та суфікс у словах; на письмі намагається розрізняти префікси і прийменники (з допомогою та за зразком); з допомогою дотримується правопису префіксів у словах; з допомогою правильно пише слова з апострофом; під контролем виправляє допущені помилки, вчиться використовувати допомогу;	Розвиток фонематичного слуху, мислення, пам'яті на основі роботи над будовою слова; збагачення мовлення префіксальною лексикою та словами з апострофом; коригування вимови і написання слів з апострофом, з префіксами; формування позитивного ставлення до навчання; виправлення недоліків мовлення.
---	--	---	---

		за зразком та з допомогою формулює вивчені правила,	
--	--	---	--

	записів декламованих творів.	наводить до них приклади, правильно записує слова з вивченими орфограмами; вчиться доброзичливо ставитися до різних поглядів; дотримується (під контролем) правильної вимови та написання слів з префіксами, з апострофом та з допомогою вчителя; з допомогою вчителя переносить слова з апострофом після префікса.	
Іменник Систематизація і розширення знань про іменник. Основні граматичні категорії	– повторення термінології, потрібної для роботи з темою; – пошук іменників у тексті, їх характеристика; - вибірковий диктант; - попереджувальний диктант;	Учень/учениця: розрізняє слова (іменники) серед інших частин мови в реченні, наводить	Розвиток уваги, спостережливості, мислення, пам'яті на основі роботи з категоріями іменника; збагачення мовлення

		приклади,	з	мовознавчою	термінологією,
--	--	-----------	---	-------------	----------------

іменника: число, рід, відмінок. Змінювання іменників за відмінками (практично). Клична форма відмінка. Правопис чоловічих і жіночих імен та по батькові.	- створення презентацій, малюнків на вживання кличної форми відмінка; - навчально-пізнавальні ігри; - пошукова діяльність. Виконання завдань з допомогою опори (схеми, малюнку); - заповнення слів, речень з пропусками; - створення листівок, запрошень батькам, учителям із використанням імен, по батькові; - створення сімейного родоводу з використанням імен, по батькові; - створення творчих проєктів; - ведення бесіди на актуальні теми, що потребують уживання кличної форми відмінка.	допомогою розрізняє основні граматичні категорії іменника; з допомогою змінює іменники за відмінками, числами (практично), <i>правильно</i> вживає іменники в однині та множині під керівництвом учителя; визначає рід іменників під керівництвом учителя; наводить приклади іменників у кличній формі відмінка (з допомогою); з допомогою помічає і виправляє допущені помилки; вчиться використовувати допомогу.	різними категоріями іменника; дотримання правил правопису іменників на основі аналізу зразків; спонукання до критичного й творчого мислення; формування ціннісних орієнтацій, системи ставлення до людей, світу, себе на основі аналізу текстів.
Прикметник Загальне поняття	– Пошук інформації в мережі Інтернет; - виділення прикметників у	Учень/учениця: має уявлення	Корекція недоліків пізнавальних процесів; коригування та збагачення

про прикметник.		про прикметники 3	
-----------------	--	----------------------	--

Роль прикметників у мовленні. Визначення числа, роду, відмінка прикметника за числом, родом, відмінком іменника (практично). Правопис прикметників з суфіксами -еньк, -есеньк, -ськ-, -зьк-, -цьк- (практично).	тексті; -складання словосполучень, речень із використанням прикметників; - використання онлайн-ігор, вікторин; - пошукова діяльність учнів; - утворення прикметників із суфіксами; - розподільний диктант; - вибірковий диктант; - творчий диктант; - «кольоровий» диктант; - розгадування загадок; - виконання онлайн завдань на платформах LearningApps, Kahoot тощо	допомогою вчителя пояснює роль прикметників у мовленні; визначає ключові слова в почутому повідомленні (з допомогою та за зразком); знаходить прикметники серед інших частин мови в реченні, наводить приклади (з допомогою вчителя); з допомогою намагається визначати рід, число, відмінок прикметників; намагається розрізняти прикметники -синоніми і прикметники-антоніми;	мовлення прикметниками; дотримання правопису прикметників; коригування та розвиток уваги, пізнавальної активності на основі роботи з прикметниками; збагачення мовлення прикметниковою лексикою на основі текстів описового характеру; формування уміння працювати в команді; корекція емоційного стану на основі роботи з текстами.
--	---	--	---

		з допомогою правильно записує суфікси у прикметниках (під контролем учителя); дотримується культури усного і писемного мовлення; з допомогою знаходить помилки, виправляє їх.	
--	--	--	--

Речення Загальне поняття про речення. Поширення речень з допомогою запитань. Перетворення непоширених речень у поширені. Граматична основа речення – підмет і присудок. Другорядні члени речення. (без вживання термінології). Поширення речень другорядними членами речення. Вживання простих поширених речень в усному і писемному мовленні	Складання речень за конкретними завданнями; - поділ деформованого тексту, надрукованого без великих літер і крапок, на окремі речення; - складання речень за схемою; - читання речень із дотриманням інтонації; - складання поширених речень за малюнками, схемами; - визначення головних членів речення шляхом	Учень/учениця: має уявлення про речення (складається зі слів, виражає завершену думку), вчиться розрізняти словосполучення і речення, намагається правильно відповідати на запитання, із чого складається речення та про що йдеться в ньому (з допомогою вчителя); розрізняє поширені й	Розвиток і коригування сприймання, мислення, пам'яті на основі роботи над реченням; збагачення мовлення поширеними реченнями; формування вольових зусиль для опанування правилами правопису поширених речень; формування вміння ставити цілі й досягати їх; корекція пізнавальних процесів й інтелектуальних умінь орієнтування в завданні, способів виконання завдання.
--	---	---	---

(практично).	встановлення зв'язків між підметом і присудком; - застосування мобільних додатків для фронтальної, групової, індивідуальної роботи з теоретичним матеріалом; - створення кросвордів, ребусів з допомогою конструктора кросвордів (childdevelop.com.ua) та україномовного генератора ребусів.	непоширені речення та вживає їх у мовленні відповідно до мовленнєвих можливостей; намагається поширювати непоширені речення; з допомогою запитань встановлює зв'язки слів у реченні (за зразком та з допомогою); намагається визначати граматичну основу та другорядні члени речення, наводить приклади (з допомогою вчителя).	
--------------	--	--	--

Повторення вивченого протягом року Іменники. Прикметники. Види речень за метою висловлювання. Типи мовлення: розповідь, опис. Діалог.	- різні види диктантів; - словесні ігри; - практичні завдання пошукового характеру; - пошукова діяльність; - складання речень за ілюстраціями, даним початком; - читання мовчки та вголос текстів різних типів і стилів; - складання та відтворення діалогу.	Учень/учениця: за запитаннями розрізняє число, рід, відмінок іменників, прикметників з допомогою вчителя; будує різні за метою висловлювання речення (під керівництвом учителя); з допомогою за даним планом і опорними словами будує тексти описового і розповідного характеру; бере активну участь у діалозі, під контролем правильно структурує репліки діалогу.	Корекція недоліків пізнавальних процесів; виправлення недоліків мовлення; формування уміння планувати та контролювати власні дії; формування ціннісних орієнтацій на основі текстів.
МОВЛЕННЄВА ЗМІСТОВА ЛІНІЯ			

Зв'язне мовлення Текст. Заголовок тексту. Відповідність заголовка змісту тексту. Повторення	– Усна відповідь на запитання за змістом прослуханого; - пояснення прослуханого тексту;	Учень/учениця: з допомогою розрізняє заголовок і зміст тексту, добирає до	Корекція та формування мислення, пам'яті на основі повторення вивченого про текст; збагачення мовлення
--	---	--	---

вивченого про текст. Структура тексту: зачин – основна частина – кінцівка. Особливості побудови розповіді. Особливості побудови опису (зачин - основна частина – кінцівка). Поділ тексту на логічно завершені частини за даним планом. Складання простого плану тексту розповідного та описового характеру. Відновлення текстів із деформованою будовою. Види робіт Сприймання чужого мовлення Аудіювання Слухання-розуміння	- обговорення прослуханого тексту; - переказування окремих частин текстів різних типів за запитаннями (розповідь, опис); - добирання заголовка до тексту; - складання (колективно) простого плану готового тексту; - робота з текстами з деформованою будовою; - ідентифікація прочитаного/почутого із власним досвідом (інформація для себе/інформація для світу); - пояснення прочитаних висловлень, відповіді на запитання за змістом прочитаного, почутого; - виконання тестових завдань; - читання мовчки текстів різних типів і стилів;	тексту заголовки із запропонованих учителем; з допомогою намагається будувати текст-розповідь, добираючи слова для усної розповіді; з допомогою вчителя поділяє тексти на логічно завершені частини за даним планом; складає простий план прочитаного тексту (з допомогою); читає нескладні в мовному плані невеликі тексти, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно або через ілюстративний матеріал;	мовознавчою термінологією на основі знань про структуру тексту; розвиток пізнавальної активності на основі роботи над зв'язними висловлюваннями; розвиток уміння співпрацювати в команді; виправлення недоліків мовлення; корекція емоційно-вольової сфери на основі текстів. Розвиток і корекція уваги, мислення на основі
--	---	--	---

невеликих текстів різних типів, жанрів і стилів мовлення. Відтворення готового тексту Говоріння Виразне читання текстів, переказ прочитаного за запитаннями і даним планом. Переказ текстів розповідного характеру: усний (за зразком та з допомогою) за даним простим планом; вибірковий (усний) переказ невеликих художніх текстів розповідного характеру. Відновлення деформованого тексту-розповіді. Порівняння текстів описового і розповідного характеру. Створення власних висловлювань	- створення ілюстрацій, коміксів до прочитаного чи почутого тексту; - запитання до автора або героїв тексту; - порівняння текстів; - інсценування прочитаного тексту; - створення мультимедійних презентацій, буклетів, кросвордів до текстів; - добір музики до прочитаного тексту, що увиразнювала б настрій прочитаного;	з допомогою використовує окремі способи та засоби візуалізації почутого повідомлення; за зразком та з допомогою складає простий план власного висловлювання та відтворює його за планом; разом з учителем намагається відновлювати тексти з деформованими частинами, з'ясування послідовності подій; намагається використовувати під контролем сучасні цифрові технології для розширення читацького досвіду.	прослуховування чужого мовлення; розуміння значення і смислу чужого мовлення на основі роботи з ілюстраціями до його змісту; формування вольових зусиль на основі аналізу, порівняння, уточнення, запам'ятовування та розуміння смислу прослуханого. Формування уваги зосереджуватися на правильності відповідей із приводу прослуханого тексту; коригування мислення і пам'яті на основі пояснення значень слів із прослуханого тексту, вияву розуміння смислу прочитаного; правильне відтворення смислу почутого висловлювання; формування пізнавальної активності, розвиток волі для правильного виконання завдань; виправлення недоліків мовлення; формування вміння виявляти
---	--	---	--

Усний твір-розповідь. Усний твір- опис за даним планом, опорними словами, малюнками та ілюстраціями (за зразком та з допомогою вчителя) окремих предметів, тварин. Складання простого плану власного висловлювання розповідного типу. Діалог Уявлення про ситуацію спілкування: той, хто говорить або пише – адресант мовлення; той, хто слухає або читає – адресат мовлення. Мета мовлення. Створення діалогу відповідно до ситуації спілкування, пов'язаної зі спостереженнями учнів, їх життєвим досвідом. Побудова діалогу.	- знаходження в тексті ключових слів; - виготовлення ілюстрацій, створення пазлів до детальних та вибіркових переказів; - створення словничка нових слів із текстів, що вивчаються; - складання усного опису за даним планом; - складання усного твору-опису; - створення монологічного висловлювання – розповіді, опису за поданим	З допомогою та за зразком будує усну розповідь про певну подію із власного життя. Учень/учениця: уважно слухає чуже мовлення, з допомогою (за потреби) розуміє його; орієнтується в ситуації спілкування, визначає тему повідомлення після кількаразового прослуховування з допомогою вчителя;	ініціативу; формування ціннісних орієнтацій, системи ставлень до людей, світу, себе та відповідних поведінкових вчинків і звичок на основі текстів. Коригування та розвиток уваги, сприймання на основі роботи з усними та письмовими зв'язними висловлюваннями; формування вміння словесно-логічного мислення, довготривалої пам'яті на основі роботи над творами розповідного та описового характеру та під час різноманітних мовленнєвих ситуацій; диференціювання складових частин тексту, реплік діалогу на основі роботи над творами розповідного та описового характеру та мовленнєвих ситуацій на задану тему; дотримання культури усного та
---	--	--	--

		3	ДОПОМОГОЮ	
--	--	---	-----------	--

	планом; - написання тексту інформаційного характеру про родинні свята з допомогою вчителя; - аргументування власної думки під керівництвом учителя; - практичне засвоєння та використання найпоширеніших етикетних формул спілкування; - Розігрування готового діалогу з опорою на текст; - відтворення озвученого діалогу; - розігрування діалогу на основі ілюстрації, яка відображає конкретну ситуацію спілкування; - самостійне доповнення реплік діалогу з допомогою; - складання речень,	відповідає на запитання до змісту прослуханого відповідно до мовленнєвих можливостей. Учень/учениця: дотримуючись граматичних і логічних пауз, читає вголос з допомогою вчителя; намагається правильно, свідомо читати мовчки; переказує прочитане за даним планом з допомогою (за потреби); з допомогою відповідає на запитання щодо змісту прочитаного. Учень/учениця: з допомогою	писемного мовлення; попередження виникнення негативних рис характеру, звичок поведінки на основі змісту текстів та творів; коригування волі, емоцій під час складання усного і письмового творів розповідного та описового характеру та у процесі створення діалогу відповідно до ситуації спілкування; виховання життєстійкості, здатності володіти собою.
--	---	--	---

	власних усних висловлювань на актуальні теми.	намагається вибірково передавати невеликі художні твори розповідного характеру за даним простим планом; відновлює невеликі деформовані тексти з допомогою вчителя; намагається усвідомлювати межі висловлювання; прагне підпорядковувати власне висловлювання темі або основній думці (під керівництвом учителя); намагається контролювати правильність виконання завдання, помічати і виправляти помилки.	
--	--	---	--

		Учень/учениця: з допомогою розрізняє твори описового та розповідного характеру; з допомогою вчителя, ілюстрацій складає невеликі описи відомих предметів, тварин; з допомогою складає після попереднього опрацювання змісту твори-описи на основі особистих вражень; визначає ключові слова в почутому повідомленні на знайомі теми (з допомогою); складає план тексту розповідного характеру (з допомогою); має уявлення про ситуацію спілкування;	
--	--	--	--

		розрізняє адресанта і адресата мовлення (під керівництвом учителя); з допомогою створює діалог відповідно до ситуації спілкування; за зразком та з допомогою підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування. Учень/учениця: дотримується формул мовленнєвого етикету – під час спілкування вживає слова ввічливості; з допомогою створює репліки діалогу та правильно записує їх (під керівництвом учителя).	
--	--	---	--

